

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Ørland kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød og gul, hvor rød er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Ørland kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Kommunesamarbeid
Helse, miljø og sikkerhet	Offentlige anskaffelser
Økonomisk bærekraft	Selvkost
Budsjettering og tertialrapportering	Barn med særlige behov
Kvalitet i opplæringen	Saksbehandling
Demensomsorg	Taushetsplikt og personvern
Utenforskap	Barnehagemyndighet
Tildeling av tjenester	Helseplattformen
Prosjektstyring	Bruk av tvang
	Klima og miljø
	Planarbeid
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring og landbruk
	Konsultasjonsplikt
	Flyplass
	IKA Trøndelag IKS
	SAVA AS
	Midt-Norge 110-sentral IKS

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i kommunen skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten. Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Denne rapporten er delt inn i seks områder. Disse er:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Kommunesamarbeid
Helse, miljø og sikkerhet	

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Dersom kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. Det er en risiko for at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Ørland er en forsvarskommune, som gjør den mer utsatt for dataangrep. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen. IKT-sikkerhet er relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie.

Ørland kommune deltar i Fosen IKT, som er et vertskommunesamarbeid. Indre Fosen er vertskommune. Formålet er daglig IT-drift, og har i tillegg en rolle knyttet til ny-anskaffelser, prosesskartlegging og digitalisering. I tillegg til deltakelse i Fosen IKT, har kommunen egne IKT-medarbeidere.

ROS og beredskap

Formålet med sivilbeskyttelsesloven er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas

høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser. Formålet med helseberedskapsloven er å sørge for at helsevesenet har de rettighetene de trenger for å verne befolkningens liv og helse under kriser og krig. Loven gir kommunen plikt til å utarbeide beredskapsplaner for de områder de har ansvar for. Eksempelvis gjelder dette folkehelseoven.

Statsforvalteren skriver i sitt kommunebilde av Ørland kommune for 2022 at Ørland kommune har et stort engasjement for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen har et omfattende og strukturert overordnet planverk hvor det er god sammenheng mellom helhetlig ROS-analyse fra 2019 og de ulike delene av overordnet beredskapsplan. Kommunen har også en god og tydelig organisering av sin beredskapsorganisasjon.

Statsforvalteren peker videre på at Ørland er vertskap for Norges viktigste kampflybase og har vært med i arbeidet med Gradert ROS sammen med Stjørdal og Trondheim kommuner. Risiko knyttet til sikkerhetspolitisk krise og krig er viktig å følge opp og kommunen må fremover prioritere å jobbe videre med å implementere sårbarhetsreduserende tiltak for innbyggerne knyttet til dette scenarioet.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Sykefravær er en risiko for kommuner. Sykefraværet har en kostnad, og den konsekvens at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Ørland kommune har en målsetting om et nærvær på 92 prosent. Ørland har høyt sykefravær som organisasjon, over 10 prosent. Det er noen områder som har hatt en positiv utvikling, mens det for andre avdelinger fremdeles er høyt sykefravær.

Kommunesamarbeid

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid, som utgikk med den forrige kommuneloven. Det er en sannsynlighet for at organisatoriske løsninger som velges i denne overgangen ikke er hensiktsmessig og gir utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert,

noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må klare å identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering. Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart, det kan være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene til å vurdere om de er tilstrekkelige, eller at tjenestene utvikler seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Dette gjelder også for vertskommuner og samarbeidskommuner som er regulert i kommuneloven § 20. Det lages samarbeidsavtaler, men det er en risiko for at avtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

Ørland kommune deltar i flere interkommunale samarbeid. I april 2024 skal det etableres skriftlige avtaler for kommunesamarbeidet i Fosenregionen. Det er en risiko for at internkontrollen med tjenestene ikke er tilstrekkelig ivaretatt, noe som også øker sannsynligheten for feil og mangler i samarbeidene.

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Økonomisk bærekraft	Offentlige anskaffelser
Budsjettering og tertialrapportering	Selvkost

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at kommunen må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at rentesjokk kan få store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Statsforvalteren skriver følgende kommunebildet for kommunen 2022: *Selv om kommunen reduserte sin netto lånegjeld i prosent av kommunens brutto driftsinntekter, vurderes fortsatt andelen som svært høy, og høyest i Trøndelag. Kommunen har en tilhørende svært høy renteeksponeringen (netto), som også er den høyeste i fylket. Dette gjør kommunen svært følsom for renteendringer.* Revisor ser at det var en negativ utvikling i 2023, med høyere driftsutgifter enn inntekter. Det ble innført eiendomsskatt for hytter og hus fra budsjettåret 2024.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges. Regelverket om offentlige anskaffelser er til revidering i 2023 - 2024. Forslag til endringer omfatter forenklinger under EØS-terskelverdi, hvor oppdragsgiver er foreslått en betydelig større frihet og fleksibilitet.

Kommunestyret vedtok innkjøpsstrategi i 2022.

Kommunen har hatt en sak i 2020 til behandling i Klagenemda for offentlige anskaffelser (KOFA) hvor nemda konkluderte med at det var skjedd brudd på regelverket.

Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. Det er en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy kan ha et forbedringspotensial. Kommuner som bruker Framsikt¹ kan ha en risiko for at papirversjon eller PDF-versjon av dokumentet ikke samsvarer med publisert versjon i Framsikt.

Ørland kommune forteller at de tidligere bare kopiert forrige år i budsjettprosessen. Det er gjort grep for å endre til en bedre budsjettprosess. Ved endringer er det en risiko for manglende opplæring av ledere med budsjettansvar og at budsjettprosessen gjennomføres på en god måte.

Revisor sendte nummerert brev i desember 2023. Bakgrunnen for brevet var kommunens anskaffelse av nytt regnskaps/økonomisystem. Revisor mener det er så mange mangler, feil og svakheter i det nye systemet at det er risiko for vesentlige feil i årsregnskapet.

Regnskap for 2023 ble ikke levert til revisor 22. februar 2024 slik kommunelovens § 14-6 setter krav om. Regnskap ble levert i april.

Selvkost

Flere saksområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. Regelverket er komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for fremtiden abonnenter eller motsatt. På flere områder øker gebyrene som følge av økt selvkost fordi eksempelvis vedlikeholdet av vannledninger ikke er fulgt opp.

Det var en rettsak mellom kommunen og Grøntvedt-gruppen om vannavgifter. Dom i tingretten i 2022 innebar at kommunen fikk innfridd 10 millioner kroner av 29,2 millioner kroner i ubetalte

¹ Framsikt er en skybasert løsning for helhetlig virksomhetsstyring.

vannregninger. Saken ble anket til langmannsretten, men det ble inngått forlik. Forliket innebar at Grøntvedt-gruppen betalte 17,5 millioner kroner.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Kvalitet i opplæringen	Barn med særlige behov
	Saksbehandling
	Taushetsplikt og personvern
	Barnehagemyndighet

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Kvalitet i opplæringen

Kommunens tilstandsrapport for oppvekst 2022/2023 viser at kommunen har utfordringer knyttet til grunnskole. Det er risiko knyttet til barnas psykiske læringsmiljø og manglende opplæring.

Eksempel på utfordringer i Ørland kommune:

- Lavere lærertetthet enn sammenlignbare kommuner
- Vanskelig å rekruttere kvalifiserte lærere
- Høy andel elever opplever mobbing og krenkelser fra medelever og voksne
- Negativ utvikling på elevundersøkelsen fra tidligere år
- Resultater fra nasjonale prøver og grunnskolepoeng er svakere enn landsgjennomsnittet

I budsjettet for 2024 ble det vedtatt å redusere rammen til PPT med 0.5 millioner kroner. I budsjettet beskrives konsekvensen at vikar nødvendigvis ikke settes inn ved lengre permisjoner eller sykefravær. Det vil føre til redusert kapasitet i tjenesten, lengre saksbehandlingstid og mindre tid til veiledning til barnehagene og skolene.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd

på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person, særlig i et lokalsamfunn der alle kjenner alle. Barn og unge med behov for tverrfaglig hjelp er en spesielt sårbar gruppe. Det vil også kunne få økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen om taushetsplikt og personvern ikke blir ivaretatt.

Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Det er sannsynlig at barnets beste og barnas stemme, er basert på omgivelsene rundt og ikke barnet. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak. Vurderingen av barnets beste gjelder også på systemnivå i kommunen.

Barnehagemyndighet og tilsyn

Ørland kommune har seks kommunale og fire private barnehager. Barnehageloven § 11 stiller krav om likebehandling mellom private og kommunale barnehager. Videre blir det stilt krav om at kommunen må organisere oppgavene som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Det er sannsynlig at oppgavene som barnehageeier og barnehagemyndighet ikke er tilstrekkelig adskilt, med den konsekvens at kommunale og private barnehager ikke likebehandles. Dette kan ha konsekvenser for barnehagemyndighetens tilsyn med barnehageeier. Videre kan det ha betydning for den tjenesten som tilbys og samarbeidet mellom barnehagen og andre kommunale aktører.

Ifølge Statsforvalterens kommunebilde (2022) har ikke kommunen hatt tilsyn med kommunale eller private barnehager i 2020 eller 2021.

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Demensomsorg	Helseplattformen
Utenforskap	Bruk av tvang
Tildeling av tjenester	

Demensomsorg

Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Ørland har en høy andel innbyggere som er utenfor yrkeslivet, og har en pågående satsing der kommunen skal stille som arbeidsgiver.

Kommunen har ansvar for opplæringen på barne- og ungdomstrinn, og fylkeskommunen overtar opplæringsansvar når de unge begynner på videregående skole. Kommunen opplever at det er høyt frafall i videregående skole. Det er nødvendig med et samarbeid mellom kommune og fylkeskommune for å følge opp ungdommer når de starter på videregående skole, for å sikre at de gjennomfører utdanningen. Dette har stor betydning for deres muligheter senere i livet, eksempelvis i arbeidsmarkedet.

Utenforskap kan også være en risiko knyttet til flyktninger. I Norge er bare én av fem ukrainere i jobb per mars 2024. Ca ¼ av personer med innvandrerbakgrunn (2022) har grunnskole som høyeste utdanning. Det kan også være en risiko knyttet til grunnleggende norskferdigheter. Det er risiko for at dårlig integrering vil påføre kommunen utgifter til sosialstøtte.

Tildeling av tjenester

Statsforvalteren mottar et stort antall klagesaker, og relativt mange tas til følge på grunn av mangler ved saksbehandlingen. Det er sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kommunen har mange utskrivningsklare pasienter som kommunen ikke klarer å ta imot. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Bruk av tvang

Nasjonale tilsynsrapporter har avdekket mangelfull lovanvendelse, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helse, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak begrunnes ofte i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke dokumenteres og i verste fall ikke gjøres. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang. Eksempel på situasjoner der tvang brukes er for eksempel bruk av sengehest for å forebygge skade, medisinerings, stell/pleie, ernæring, tilbakeholdelse ved låste dører og daglige aktiviteter (døgnrytme).

Helseplattformen

Helseplattformen er en felles elektronisk pasientjournal og pasientadministrativt system for helsetjenesten i hele Midt-Norge. Ørland kommune har tatt i bruk Helseplattformen. Kommunene har et eget ansvar for å sikre at løsningen de har anskaffet ivaretar personvernet, at den fungerer godt nok for helsepasient og andre brukere, og at den ikke gir uønskede konsekvenser for tjenestemottakere og pasienter.

Erfaringene fra de som har tatt løsningene i bruk så langt tilsier at dette kan by på utfordringer. Blant annet er det kjent at det har vært svikt i tjenester, pasientbehandling og håndtering av

personvern. Svikt i legemiddelhåndtering og meldingsutveksling kan ha store konsekvenser for pasientene.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Prosjektstyring	Klima og miljø
	Planarbeid
	Vedlikeholdsetterslep
	Næring og landbruk
	Konsultasjonsplikt
	Flyplass

Klima og miljø

At norske kommuner ikke ivaretar klima- og miljøhensyn, er en generelt høy risiko. Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær, saksbehandling, ivaretagelse av miljøkrav som er i endring osv. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergripende forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene sammen med de mer kjente områdene som klima og miljø stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima.

Planarbeid

Planprosessene driver de kommunale tjenestene fremover, og oppstiller rammene for kommunens samfunns-, areal og næringsutvikling. Planarbeidet utfordrer dynamikken mellom regelverket, statlige føringer og forholdet til det lokale handlingsrommet. Målsettinger i planverket er ofte lite konkrete, målbare og tidsbestemte, noe som gjør det vanskelig å evaluere måloppnåelsen i etterkant. Ivaretagelse av bærekraftsmål i planarbeidet står sentralt og fordrer god tverrsektoriell samhandling. Manglende oppdatering av planverket, eksempelvis planstrategi, får konsekvenser for tiltakshavere og saksbehandlingen i kommunen. Eldre og utdaterte areal- og reguleringsplaner har ført til et svært høyt antall dispensasjonssøknader, noe som i sin tur øker den kommunale ressursbruken og fører til lengre saksbehandlingstider. Administrasjonen og politisk nivå kan vekke hensyn ulikt i spørsmålet om dispensasjoner, noe

som både kan føre til at tilnærmet like saker får ulike utfall og at beslutningen skaper presedens for nye saker.

Ørland kommune utarbeider en ny arealplan, som skal være gjeldende fra 2026-2038. Det foreligger ikke en gjeldende arealplan etter kommunesammenslåingen. Kommuneplanens samfunnsdel gjelder for perioden 2022-2034. Det er ikke tilgjengeliggjort en planstrategi på kommunens hjemmeside. Revisor har ikke fått undersøkt kommunens reguleringsplaner, fordi kommunens innsynsløsning ga feilmeldinger.

Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag delvis omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnett, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnett, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

Næring og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder landbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slike interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling. Kommunen har utfordringer med å ferdigstille saksbehandling innen de frister som er satt. Statsforvalteren påpeker i kommunebildet (2022) at det kan være krevende for kommunen å skille mellom veiledning og saksbehandling. Kommunen har også utfordringer knyttet til praktisering av regelverket for tilskuddsordninger.

Havbruk er en sektor i vekst i Ørland kommune. Dette stiller krav til kompetanse og ressurser, og det er også risikoer som kan nyttes til miljø og klima og planverk.

Prosjektstyring

Ørland kommune har planer om betydelige investeringer i nytt helsehus, samt nytt renseanlegg for vann og reservevannforsyning og en rekke andre investeringer i budsjettet. Kommunen rår over begrensede administrative ressurser for prosjektstyring, og det kan bli krevende å gjennomføre prosjektene på en vellykket måte. Dermed er det risiko for at tids- og kostnadsrammer blir overskredet, eller at intensjoner og målsettinger med prosjektene ikke blir innfridd.

Konsultasjonsplikt

Konsultasjonsplikten er en plikt som pålegger fylkeskommuner og kommuner å konsultere representanter for berørte samiske interesser i saker om lokale forskrifter og andre beslutninger eller tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. Det kan være krevende å gjennomføre konsultasjonsplikten i praksis. I dette kan det ligge en risiko for at kommunen ikke klarer å følge opp konsultasjonsplikten i alle sammenhenger.

Fosen reinbeitedistrikt har deler av sine vinterbeiter innenfor kommunens grenser. På grunn av vindkraftutbygging brukes deler av reinbeltet i liten grad. De øvrige vinterbeitene er derfor viktige å ivareta.

Flyplass

Ørland lufthavn eies og driftes av Ørland kommune. Ørland kommune er den eneste kommunen i landet som selv drifter en privat flyplass. Flyplassen mottar svært lite tilskudd ift. utgiftene. Det kan være en risiko knyttet både til økonomi og kompetanse.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
	IKA Trøndelag IKS
	SAVA AS
	Midt-Norge 110-sentral IKS

Kommunen har en eierskapsmelding fra 2023.

Om det er aktuelt å gjennomføre eierskapskontroll i et selskap vil bero på en helhetsvurdering av selskapet, hvor blant annet følgende forhold kan spille inn:

- Risiko for at selskapet ikke drives i tråd med politiske føringer
- Risiko for at selskapet ikke drives i tråd med regelverket
- Kvaliteten på tjenestene selskapet yter
- Risiko knyttet til økonomiske rammebetingelser
- Om selskapet forvalter store verdier
- Om selskapet leverer viktige tjenester for kommunen

Det er nylig gjennomført/bestilt eierskapskontroll i følgende selskap:

- Fosen brann- og redningstjeneste IKS
- Kopparn Utvikling AS
- Fosen renovasjon IKS
- Fosen helse IKS

Følgende selskaper anses relevant for gjennomgang ved revisjon:

IKA Trøndelag IKS

Av de interkommunale selskapene ønsker revisor å trekke frem Interkommunalt Arkiv Trøndelag IKS. Interkommunalt arkiv Trøndelag IKS ble etablert i år 2000 da institusjonen ble et interkommunalt selskap, opprettet med hjemmel i lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999. Selskapet skal følge opp arkivlovens intensjoner og bestemmelser og fungere som et arkivdepot for eieren med papirbaserte og elektroniske arkiv. Det er behov for nytt administrasjonsbygg. En gjennomgang av om oppgavene utføres i samsvar med krav kan være sentralt her, også eierstyring av selskapet. Eierstyring og forvaltningsrevisjon kan være

aktuelt i et samarbeid med eierkommunene. Det er en viktig tjeneste, som ikke er revidert tidligere.

SAVA AS

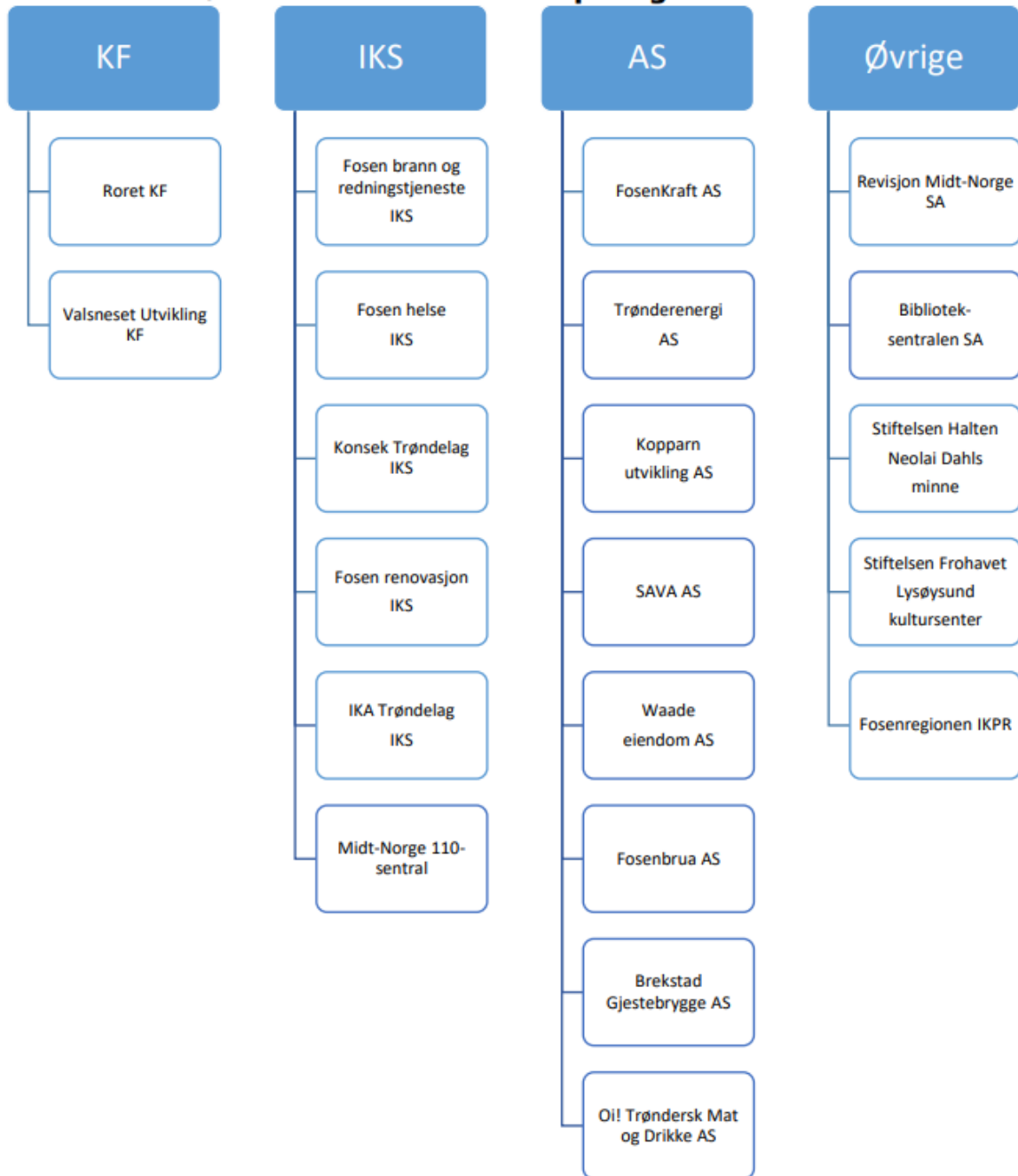
Selskapet skal å gi tilrettelagt arbeid, opplæring, arbeidstrening, utprøving, avklaring og kartlegging for mennesker som ikke uten videre kan få eller beholde en jobb i det ordinære arbeidsliv. Selskapet har tre avdelinger på Brekstad og en i Bjugn.

Midt-Norge 110-sentral IKS

Midt-Norge 110-sentral er betydelig utvidet i 2023. Selskapet leverer en viktig tjeneste til eierkommunene og det kan være relevant å følge opp eierskapet i selskapet gjennom en eierskapskontroll i selskapet når den nye organiseringen har fungert en periode.

Revisor vurderer ikke risiko knyttet til eierstyring eller forvaltningsrevisjon av Revisjon Midt-Norge SA eller Konsek Trøndelag IKS grunnet habilitet.

Oversikt over Ørland kommunes selskaper og eierinteresser

Kilde: Ørland kommunes eierskapsmelding 2023